

A FEHÉR BARÁT

+ · + · + · A · PÁLOSREND · ÉRTESÍTŐJE · + · + · +

FŐSZERKESZTŐ: P. GYÉRESSY ÁGOSTON — FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. NÁDAS ZOLTAN

TARTALOM: XII. Pius pápa Karácsonyi Szózata — Bodroghy Szabolcs ford.: Karácsonyi Ének a Boldogságos Szűzről (Pálos himnusz) — Sigrid Undset: A Betlehemi Gyermekek — Dr. Nádás Zoltán: Szepióte en fogantatás ünnepe — P. Gyéressy Ágoston O. S. P.: A Szűzanya Karácsonya — Dr. Kisbán Emil: A sasvári kegyhely — Luigi Moresco: A szemek, amelyek a Szűzanyát látták — Móra Gábor: Péter esztergomi kanonok — fráter Jácint Naplójából — Világgegyház — Pálos krónika — Könyvespolc.

VI. ÉVF. • 12. SZÁM

ÁRA • 36 • FILLÉR

1943 DECEMBER

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND ÉRTESITŐJE

ÉVI ELŐFIZETÉSI ÁRA 4.— PENGŐ

JOGI SZEMÉLYEKNEK 40.— PENGŐ

Főszerkesztő: P. GYÉRESSY ÁGOSTON O. S. P. Felelős szerkesztő Dr. NÁDAS ZOLTÁN. SZERKESZTŐSÉG: Budapest, XI. ker. PÁLOS KOLOSTOR. Telefon: 468-550. Csekkszám: 48004.

KIADÓHIVATAL: Budapest, IX., Gönczy Pál-u. 2. Telefon: 189-100.

MEGJELENIK minden hó elsején.

Rendí és főegyházmegyei jóváhagyással.

Kedves előfizetőnk!

Mi örülnénk a legjobban — már csak krisztusi és hazafias szent ügyünk érdekében is —, ha a karácsonyi szent ünnepekre

valamilyen kedvezményvel vagy ajándékkal

kedveskedhetnénk Előfizetőinknek és Olvasóinknak. Sainos, a mai viszonyok mellett az ellenkezőjére vagyunk kényszerítve. Az emelkedő papír- és nyomdaárak, nemkülönben a munkabérek miatt

az évi előfizetés díját 6 pengő 80 fillérre,

az egyes szám árát pedig 60 fillérre vagyunk kénytelenek emelni 1944 jan. 1-től.

Szeretettel és bizalommal vagyunk a tekintetben, hogy kedves Előfizetőink és Olvasóink megértik nehéz helyzetünket és továbbra is megtartják meleg pártfogásukban nemes törekvésünket.

Karácsonyi ajándékkul csak felfokozott munkánkat és még odaadóbb szeretetünket küldjük kedves Előfizetőinknek és Olvasóinknak. Egyúttal őszinte hálival köszönjük mindazoknak, akik lapunkat az előfizetési díjon túlmenően is támogatták.

XII. Pius pápa:

Karácsonyi Szózata¹

E szent és szelíd örömű napon, Szeretett Fiaink, ... lelkünk e világból a hit nagy fényének derűs lelki szférájába emelkedik veletek; veletek újjong, veletek örvendez, veletek mélyed el századok bethlehemi barlangba elrejtőzött s mégis nyilvánvaló misztériumára és szentségére való emlékezésben. Ez a barlang minden ember megváltásának bölcsője, az ég és föld közötti békének, Isten mennyei dicsőségének és a földön élő jóakaratú emberek békéjének kinyilatkoztatása, új századok kezdete, melyek imádni fogják ezt az isteni titkot, Isten nagy ajándékát és az egész föld örömét. Ujjongjunk, mondjuk mindnyájatoknak nagy elődünk, Nagy Szent Leó pápa szavaival: «Ujjongjunk az Úrban, Kedveseim, és örvendezzünk lelki vidámsággal, mert felvirrad számunkra az új megváltásnak, a régi megújításának, az örök boldogságnak napja. Üdvösségünk évenkénti visszatéréssel ugyanis megújul számunkra a szentség, mely kezdettől fogva megígértelt, véges határokon belül megadatott, de a végtelenségig megmarad. Illik, hogy a bennerejlő isteni titkot

¹ 1939 dec. 24.

emelkedett szívvel imádjuk, hogy azt, amiről Isten nagy ajándékában szó van, az Egyház nagy örvendezésével ünnepeljük». (XXII. sermo in Nativ. Domini.)

Ez isteni titok ünneplésekor szívünk öröme a magasba száll, lelkivé válik, a természetfölöttiben gyökerezik és a természetfölötti felé törekszik, miközben az Egyház imájának égi kifejezésével száll Istenhez: hogy a világ mulandóságai között szívünk oda legyen irányozva, ahol az igaz örömök teremnek. A világi viszontagságok sodrában és tömkelegében az igazi öröm a lélek zavartalanságába meneküljön, amelyben, mint a viharoktól megrendíthetetlen toronyban, Istenbe vetett bizalommal szemlélődik és egyesül Krisztussal, minden öröm és minden kegyelem kezdetével és okával. Nem lelkünk királyának szentsége-e ez, a bethlehemi jászol csecsemő-Istené? Mikor ez a királyi titok behatol és fészket rak a lelkekben, akkor a hit, a remény és a szeretet felmagasztosul a népek apostolának elragadtatásában, midőn ezt kiáltja a világnak: «Élek, de már nem én, Krisztus él bennem» (Gal. 2, 20). Az embernek Krisztusban való átszellemülésekor maga Krisztus öltözteti fel magába az embert, leereszkedvén hozzá, hogy föl-emelje őt magához születésének örömeivel, ezzel az állandó születési ünneppel. Az Egyház liturgiája fel is hívja erre minden évszakban a figyelmünket, meghív rá és buzdít minket, hogy megvalósuljon bennünk az Ő ígérete, mely «megörvendeztetni szívmünket és örömmünket senki sem fogja elvenni tőlünk» (Jn. 16, 22).

Ennek az örömnek és ennek a vigasztalásnak égi fénye tartja fenn azoknak bizalmát, kikben él és ragyog ez; nem homályosíthatja el és nem zavarhatja meg semmiféle gond, vagy fáradtság, semmi aggodalom, vagy szenvedés, mely itt lenni zajong; ilyennek látjuk «légben a pacsirtát szállni

dalolva s majd hallgatva, hogyha beteljesíti csöpp szívét a vígság» (Dante, Par. XX, 73). Ahol mások megijednek, ahol a lesújtottság és kétségbeesés keserű vizeiben elmerülnek a kicsinyhitűek, ott azok a lelkek, kikben ott él Krisztus, mindent elbirnak s mindig egyforma bátorsággal és hévvel emelkednek a világ zürzavara és viharai fölé, Isten rendelkezéseinek, igazságosztásának és nagyszerűségeinek dicsőítésével. A viharok közepett nagyobbaknak érzik magukat a forgószeleknél, a földnél, amelyen járnak és a tengereknél, melyeken átkelnek és többeknek érzik magukat halhatatlan lelkük által, szívüknek Isten felé emelésével, «Sursum corda», imájuk és Istennel való egyesülésük által, «Habemus ad Dominum»...

Ez égi Gyermekek születésekor a békeegy másik fejedelme székelt a Tiberis partjain és szentelt fel ünnepélyes szertartásokkal egy Ara Pacis Augustae-t, melynek Róma omladékai alá temetett csodálatos, de töredezett maradványai a mi korunkban kerültek napvilágra. Ezen az oltáron áldozott Augustus azoknak az isteneknek, kik senkit sem váltottak meg. De az igazi Isten és a béke örök Fejedelme, Ki néhány évvel később leszállt az emberek közé, meghallgatta annak az időnek békevágát; így az augustusi béke mintegy jelképe volt annak a természetfölötti békének, melyet egyedül Ő adhat s amelyben minden igazi földi béke szükségszerűen bennfoglaltatik. Jelképe volt a nem fegyverrel, hanem a béke e csecsemő Ura bölcsőjének fájával és eljövendő halálkeresztjének fájával meghódított békének, mely keresztjét az Ő vére, nem a gyűlölet és harag, hanem a szeretet és megbocsájtás vére, harmatozott be.

Menjünk hát Bellehembe, a béke megszületett Királyának barlangjába. A békéről énekelt bölcsője fölött az angyalok serege. És térdreborulva Előtte, ennek a nyugtalan és felfordult emberiségnek nevében, a népek és nemzetek megszámlálhatatlanjainak nevében, kik véreznek és meghalnak, vagy sirásba és nyomorúságba merültek vagy elvesztették hazájukat, intézzük Hozzá békéért és egyetértésért, segítségért és megváltásért fohászoló könyörgésünket, azokkal a szavakkal, melyeket az Egyház e napokban fiai ajkára ad: «Ó Emmánuel, Királyunk és Törvényhozónk, a népek Óhaja és Megváltója, jöjj a megváltásunkra, Urunk, Istenünk» (Brev. Rom.).

Miközben ebbe az imába öntjük kielégítetlen vágyakozásunkat a Krisztus, az ég és föld közötti Közbenjáró szellemében gyökerező béke után, és forrón buzdítjuk a keresztény híveket, hogy egysítsék a mi szándékainkkal a saját áldozataikat és

imáikat, változatlan szeretettel adjuk rátok, és mindazokra, kik szíveteknek kedvesek, a földön élő minden jóakarató emberre, különösen a szenvedőkre, a szűkölközőkre, az üldözöttekre, a foglyokra, minden terület és ország elnyomottjaira az égi kegyelmek, vigasztalások és buzdítások zálogaként apostoli áldásunkat.

Karácsonyi Ének a Boldogságos Szűzről

Üdvözlégy, ó, Krisztus Anyja,
Kit nem ért a bűn salakja,
Üdvözlégy, szép szűz virág.

Legtisztább szűz, üdvözöllek,
Meváltónkat szűzen szülted:
Szolga szülte az Urát!

Szűzen az Istent fogantad,
Szűzen szülted és szoptattad.
Ó, mi édes nagy csoda!

Ételt adtál az Életnek,
Italt az Élő Vizeknek;
Látta barmok jászola!

Törvényt törsz a természetben:
Te, a kicsiny véges ember,
Meggzülted a Végtelent!

Ember Istent, csillag Napját,
Gyermekek atyját, szűz magzatját,
Ifjú az örök Jelent!

Szűz öledben ott a Bárány,
S Oroszlán is Vele járván:
Teremtőd lett a Fiad!

Ki halandó s örök mégis,
Ő a kezdet és a vég is,
S mindörökre az marad!

Tiszta Szűz, tisztíts meg minket,
Vedd kegyedbe lelkeinket:
Ne ártson az ősi Rossz!

Hogy bár e bús földön élünk,
De ne vele, s testtel éljünk;
Meg ne rontson a Gonosz!

Bezárt kapu, kut lezárva,
Föld, amelynek szent Búzája
Lett a hívők Étele,

Jessze-vessző szűz virága!
Illatodnak szózatára
Követ a jók serege! Amen.

Latinból ford.: Bodroghy Szabolcs.

Sigrid Undset:

A Betlehemi Gyermekek

Ha megkísérelnők úgy nézni az újszülött gyermeket, hogy ne a Betlehemi Gyermekek dicsőségének verőfényében lássuk, ne szeretünk és reménykedésünk pólyáiba bugyoláljuk és ne vágyainkból, ne álmainkból, ne hiábavalóságainkból készítsünk neki ágyacskát, ha egészen közömbösen tekinthetnénk egy ilyen nyomorúságos, mezitelen csecsemőre, akkor nála szánandóbb kis férget el sem képzelhetnénk. De csunyácska is, ha érzéketlen szívvel figyeljük. A feje túlnagy fejletlen törzséhez, végtagjai túlkicsik és véznák, ok nélkül rugdálódik és kalimpál, mialatt arcoskája ezer ráncha fut és iszonyatosan sivalkodik tátott, fogatlan szájával...

«Dr. Le Bon, Dr. Le Bon, Ön, mint sokat olvasott ember, tudja, hogy az emberiség egy bizonyos fajta gusztussal van megáldva a gyermekgyilkosság után, — úgymond Louis Veuillot. Ezt a jelenséget minden szélességi fokon, minden civilizációban és barbárságban megfigyelhetjük. Egy, vagy más okból: hogy a faj erejét megvédjék, hogy az isteneket tiszteljék, hogy a szellemeket hizlalják, hogy az elsőszülöttségi jog következményeit kikerüljék, hogy a nevelés súlyos költségeit megtakarítsák — Athénben, Spártában, Rómában, Karthagóban, Pekingben, Otahikiben, Londonban, Párizsban és a környékükön — gyermekeket gyilkolnak, vagy gondoskodnak arról, hogy meg ne születessenek. Alig van más hatalom a kereszténységénél, mely ezzel a furcsa szokással szembe tudna szállni és ott, ahol a kereszténység elsikkad, ez a szokás, melyet legyőzött, ismét magához ragadja a véres uralmat».

Elmondhatjuk-e, hogy ez nem igaz? Hisz nincs a földön egy kis gyermeknél kedvesebb! Millió anya feleli mosollyal ajkán, könnyes szemmel: Az én kicsi fiam, az én kicsi lányom szép volt, szép volt egész életében, de akkor volt a legszebb, amikor olyan íci-píci, tehetetlen jószág volt, hogy behajlított karom is tágas bölcsőül szolgált neki. — Apák meg rázzák fejüket: Hogyne örülnék a gyermeknek? Hát nem lett gazdagabb és áldottabb az életem, minden fáradság és szegénység ellenére is, amikor egy kis apróság mászkált az ölemben és cirógatta apukát? — Ó Istenem! Ha védelmünkbe vettük a mi okos és édes gyermekeinket a szomszéd utálatos kölykeivel szem-

Hummel: «Csendes éj...»

ben, ha talán egy kicsit kiméletlenek voltunk a küzdelemben, amikor arról volt szó, hogy a miénket toljuk előbbre az életben és másokra bízunk, hogy a sajátjukról gondoskodjanak, ahogyan tudnak, — ezért még egyáltalán nem vagyunk gyermekgyilkosok. Mi voltaképp semmi rosszat sem akartunk más gyerekének.

Nem, hála Isten, rosszat nem akartunk senkinek okozni. Utóvégre csaknem kétezer éves tradícióból élünk és minden esztendőnk mennyei ragyogású tűzijátékban nyugszik és tűnik el. A téli éjszaka borongásából egyszerre fényöznön tör elő, a sugár egy pásztorcsoportra vetődik alvó juhnyáj között egy köves magaslaton Judea egyik szürke faluja előtt. Egy másik országban, a messzi távolban, hirtelen egy vakító csillag szikrázik föl az égbolton az éj mély homályában. A csillag egy karavánnak mutatja az utat a pusztában, a hegyeken túl; egyik napkeleti városka marad el a másik után, amíg csak a pásztorok és az utazókaraván ép Betlehem előtt össze nem találkozik és a szegény falusi nép és a messziről jött mélyen hívő emberek együtt lépnek be egy domboldalba nyúló barlangba. Valami baromistálló ez, az egyik jászolba készített fekvőhelyet egy fiatal anya az ő újszülött kicsijének. És a közelből és a távolból jött zarándokok lehajolnak és imádnak... Két ezer éve sugároz fényt és meleget a világba ez a jászolban fekvő

Kicsike. Szeméből az a Fény ragyog, Lumen de Lumine, az a Fény, Mellyel nem bír a sötétség. Az a pici Szív, mely a Gyermekek keblében dobog, magának a Szeretetnek izzó kohója.

És minden évben két ember megy Betlehemből Jeruzsálembe: egy zsidó iparos és egy kékvérű asszony. Felváltva visznek egy csecsemőt, az elsőszülött fiút, hogy a Templomban bemutassák. S míg a földgolyó hosszabb és világosabb napok felé forog s mi, téli országokban lakók, a tavasz után kezdünk vágyódni, újra felhangzanak Mária könnyű lépteit a keményrefagyott utakon, a hó vidáman száll nyomába s mint finom, fényből szőtt fátyol, úgy hull a kelő napban a csupasz fák árnyéka a karcsú anyára és gyermekére, kit karján hord. Lihegő lélekezését halljuk a hajnali szélben, mikor fölmegegy, hogy fiát Atyja házába vigye.

És a két öreg, Simeon és Anna, hátat fordítanak a tavasznak és mindannak, amit a többieknek hozni fog: lombokat, elszabadult patakokat, mókás madarakat, dús virágokat és érett magvakat. Bizonyos, hogy mindez jó és szép; sok, már nagyon sok tavaszt megérték, melyek hoztak jó és rossz napokat és ismét tél következett a tavaszra. De éppen itt jön Mária, elébe sietnek, kiveszik karjából a Gyermecket, szívükre szorítják: az örök Tavaszt. «Nunc dimittis servum tuum Domine.» Most bocsátod el Uram szolgádat.

(Németből ford: P. Gyéressy Ágoston.)

Dr. Nádás Zoltán:

Szeplőtelen Fogantatás ünnepe

Adventi gyertyák gyúlnak és a Rorate-misék violaszínű derengése borítja be Megváltóvárásunkat. Ebből a bűnbánati háttérből mint egyetlen ragyogó sugár vonul be lelkünkbe és életünkbe a Szeplőtelen Fogantatás ünnepe. Az ember szinte kiérzi, hogy az Advent bűnbánata, de maga az egész Karácsony, sőt még a Húsvét is, valamint a Szentlélek pünkösdi tüze ezért a Szeplőtelen Fogantatásért van, az emberi büntelenségért!

Az emberek széles tömegeiben sajnálatos érzéketlenség uralkodik a büntelenséggel szemben. A bűnben nem látják meg a veszedelmet, annál kevésbé a büntelenségben az értéket, az élet eszményien szép formáját és tartalmát. Valósággal alvilági propaganda hatására a büntelenséget unalmasnak, szürkének, alacsonyrendűnek, hogy azt ne mondjuk, primitívnek tartják — a bűnt pedig hangulatosnak, divatosnak, talán még az emberi haladás lépcsőfokának is. (Cf. Durkheim.)

A bűn kétségkívül nem tartozik a legegyszerűbb fogalmak, annál kevésbé a legkönnyebben felismerhető és áttekinthető jelensé-

gek közé. A theologia világában ugyan egyszerű a fogalmazása, hogy az egyrészt Isten parancsainak az áthágása, másrészt pedig megszentelő kegyelmének az elvesztése, mindazáltal mint emberi gondolat és cselekedet világos felismerése és félmjelzése meglehetősen tiszta látást, acélos jellemet és pozitív életerőt kíván. Sokakat megtéveszt ugyanis a bűn Janus-arcának az első tekintete, amely kényelmet, hangulatot és kisebb-nagyobb előnyöket látszik biztosítani.

A bűn talán legkönnyebben a mulasztásnál kezdődik. Ne menjünk misére — szólal meg a kísértő hangja — hisz hétköznap éppen eleget robotoltunk. Kell egy kis pihenés, kell az a vasárnap délelőtt a családban vagy egy pohár sör mellett a jóbarátok társaságában! Még szofizma is kínálkozik hozzá: valamikor a templom jelentette a társadalmi életet, ma már ott van a kaszinó vagy a vendéglő különterme.

Jóval később jön a rossz elkövetésére irányuló gondolati bűn, amely akárhányszor beleolvad, *valósággal beleszövődik a legemberibb és legelfogadhatóbb törekvésekbe is*. Vajjon nem szabadna az embernek maga elé átfogóbb célokat kitűzni, amely szervesen igénybeveszi képességeit, lefoglalja idejét és energiáját? Vajjon nem ábrándozhat előnyösebb anyagi körülményekről, amelyek közt többet nyújthatna családjának? Mindez emberi és elfogadható, mégis az ilyen elképzelések egymásutánja és folytonos színeződése nem egyszer odáig viszi az embert, hogy szükségesnek és jogosnak találja az anyagiak megszerzéséhez a megnevezhető eszközöket is. Így áll elő a borraivalóknak kinevezése a más ember zsebéből, az ú. n. «feketemunkabér» azon a címen, hogy a feketepiac áraival lépést lehessen tartani és a magasabbrendű sikkasztás.

Ekkor már megérett a cselekedeti bűn. Immár ezer indok és magyarázat van hozzá, nem különben a gyenge jellemek fejbőlintása. Valósággal sértés, udvariatlanság és műveletlenség lenne a kényelmes bűnözők szemében, ha valaki vihar elé akarna itt harangozni vagy egyenesen a felüvöltő szirénákat szólaltatná meg.

Mindennek ellenére nem szabad elfelejtenünk, hogy *a bűnnek másik arca is van*. Olyan szerepet játszik ez mint a hűsevő növények vegetációs ösztöne. Addig szép színeket és kellemes illatokat helyez a kehely-levelek kirakataiba, amíg a rovar körülötte döngicsél. Amikor már benn van a virág legmélyén, akkor jóformán pillanatok alatt megváltozik a helyzet: a kapu bezárul, a bogár hasztalanul vergődik és egyszer csak ömlik, árad a gyilkos és emésztő méreg. *A megbilincselte áldozatot nem kell többé csalogatni.*

A bűn szörnyűségei is akkor jelentkeznek, amikor már karmai között van az áldozata. Amikor az iszákos már nem tudja keresetéből fedezni a mámort, amikor családját már szegyenbe és nyomorba döntötte, akkor kezd a szenvedélye gyötrelmessé válni. Amikor a ha-

zudozás folytán valaki elveszíti barátait, az iránta való bizalmát, akkor jön rá, hogy a fantázia színes világa voltaképpen a legsivárabb magáramaradottságot jelenti.

A büntelenség hófehér színét, meleg jóságát, szolid és rendezett életét is legjobban akkor látjuk, ha mögötte ott sötétlik a bűn döbbenetes háttere: börtön, elmeógyógyintézet, társatlanság, céltalanság, fásultság, emberi könny. Megfordítva azt is mondhatjuk, hogy *ahol emberi nyomor, szenvedés, könny látható, ott mögötte meghúzódik valahol a bűn!* Vagy az illetőnek magának vagy más valakinek a bűne.

Ilyenkor látjuk meg, hogy a büntelenség szép. Szép a rendezett, a tiszta élet. Szép az egyszerű és jóindulatú barátság. Szép a lélek áhítata, amellyel ünnepelni tud és megnyugvással halálra készülni. Szépek a tiszta szemek és az egyenes, nyílt tekintet. Szép a meghozott áldozat és szép az érte járó megbecsülés.

Ehhez azonban mindenekelőtt *hinni* kell. Hinni a büntelenség értékében, és lehetőségében. Nem szabad hagyni, hogy mások erkölcsi rokkantsága hitvány szellemességgel megfertőzze hitünket, annál kevésbbé, hogy a magunk, eleinte talán játékos cinizmusa koptassa ennek a hitnek az intuicióját.

Természetesen a jósághoz *nagy erő*, nem egyszer még elszántság is kell. Az alsóbb indulatok megfékezéséhez, a kötelességnek minden körülmények között való teljesítéséhez feltétlenül nagy erő kell. A hit után ennek az erőkifejtésnek a tapasztalata adja számunkra a büntelenség értékének a legdöntőbb bizonyítékát. Az erőtlen emberek csak síránkoznak, kétségbeesnek, zugolódnak és irigykednek. Mindezen azonban tudnának segíteni egyetlen nagyvonalú elhatározással és összeszedett akarattal.

De még *elszántság* is kell az emberi jósághoz. Néha talán már a tolakodásnak és az alkalmatlankodásnak bizonyos fajtája is. Az egyik alkalommal a villamoson észrevette valaki, hogy a mellette álló utas váltójegy hiányában 50 filléres átszállót kénytelen vásárolni. Készséggel felajánlott egy darabot útirársának, hogy 10 fillér megtakarításához segítse. Az azonban fölényes tekintettel — habár elfogadható kifejezési formával — visszautasította ennek az apró szívességnek a felajánlását. — Mondjuk csak meg őszintén: nem mehetne el a kedve a mi emberünknek az előzékenységtől, a segíteniakarástól? Tegye ki magát második és harmadik ilyen esetnek? Vagy helyezkedjék arra az álláspontra, hogy szívességet csak felkérésre fog tenni? Nem! A jósághoz nem csak hit, nemcsak erő, hanem meglehetősen nagymértékű elszántság is kell. *Mindezt magába foglalja a Szeplőtelen Fogantatás ünnepe.*

Az emberi bűn óceánja, a véráztatta föld felett ott lebeg a béke s a büntelenség hófehér galambja. Imádkozzunk, hogy egyszer felszikkadjon a föld és leszálljon közénk a tiszta-ság, a jóság. *Ez lesz a Szeplőtelen Fogantatás igazi nagy ünnepe, a mostani csak előkészület hozzá.*

P. Gyéressy Ágoston O. S. P.:

A Szűzanya Karácsonya

«Történt pedig ama napokban, rendelet méne ki Augusztus császártól, hogy írássék össze az egész földkerekség» (Lk. 2, 1). Az akkori földkerekség egyetlen ura az Északi tenger ködös partjaitól Afrika forró homokjáiig s az Atlanti Óceántól csaknem India mesés világáig uralkodott: akaratának a szír provincia kicsiny függeléke, Palesztina sem mondhatott ellen, hiszen «nagy» királya, az idumaeai Heródes, római kohorszokkal védte tekintélyét, teljesen a Császár kegyétől függött s ezért készséges adófizetője is volt. Sietett hát a legfelsőbb parancsot buzgón teljesíteni.

Amikor a királyi hírnökök Názárethben is kihirdették rendeletét, hogy mindenkit nemzetsége városában írják össze, Józsefnek is haladéktalanul útra kellett kelnie Máriával s Betlehembe, «Dávid városába» indulnia, ahonnan mindkettőjük családja származott. A parancs látszólag a legrosszabbkor jött. Úgy-szólván csak napok voltak hátra Jézus születéséig. Ilyen körülmények között kelni hosszú útra, csatakos téli időben, zsúfolt pajtában szállva: komolyan aggasztó volt.

De nem zugolódtak: Isten akaratát látták e nehézségekben is. Hisz így teljesedett be Mikeás próféta jóvendölése, hogy a Messiásnak Betlehemben kell születnie (Mik. 5, 2).

*

A fáradságos út után megérkezve, valami egyszerű szállást akartak keresni. Ám a kis város annyira tömve volt már, hogy mire ők a messzi északról, Galileából, ideértek, minden helyet lefoglaltak előttük. József egyre nyugtalanabbul járt házról-házra, de hiába hivatkozott várandós feleségére, sehol sem fogadták be. Már erősen esteledett s mivel Mária órája is közel volt, behúzódtak egy útszéli elhagyott barlang-istállóba.

A legszebb, a legcsodásabb, a legtündöklőbb éj hidegen hunyorgó csillagok alatt, mereven elzárkózó szívek és ázott lombok dermesztő lehelletében így kezdődött. Bent egy füstölgő méces világitotta meg a barlang-istálló kiáltó nyomorát, melyet Szent József bizonyára, amennyire lehetett, igyekezett valamiképp tűrhetővé tenni, míg a kimerült Szűzanyát gyöngéden a nyirkos szalmára fektette. Egy kicsi jászolon kívül mást nem igen talált a pajtában használhatót: milyen nagyszerű bölcsője lesz

ez a kicsi Jézusnak! Azután kiment a csacsit megitatni, mely a Szentszűzet hozta s mire visszajött, a Szűzanya már bepólyázta s a jászolba fektette (Lk. 2, 7) az isteni Gyermeket, Akit mindketten megbűvölten imádtak...

*

Csodálatos volt ez az éj!

Lagerlőf Zelma, apokrif evangéliumok nyomán, egy pazarszép legendában kísértetiesen érzékelteti ennek az éjnek sejtelmes szépségeit és borzongó titkait. Az esti szélben hajladozó pálmák mozdulatlanul állnak a sötétben, a csörgedező patak megdermed ámulatában: az egész természet, az egész világ szédülten érzi, hogy Teremtője a földön jár... Fénylő isteni mélységek nyílnak ebben a titokzatosan tündöklő éjben. Puha angyalszárnyak suhognak, csodálatos ének árad a magasból: Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus...

Ezen az éjszakán békén aludt a határokat őrző római katona szellős sátrában, ezen az éjszakán nem volt harc, ezen az éjszakán megnyhült a harag s kihullt a tör, kilobbant a gyűlölet az emberek szívéből, ezen az éjszakán elfelejtett aratni a Halál: ezen az éjszakán megszületett az Élet! Ezen az éjszakán megszületett a Béke! Ezen az éjszakán megszületett a Szeretet! Ezen az éjszakán megszületett a világ Világossága, hogy elűzzön tőlünk minden sötétséget, minden félelmet, minden szomorúságot!

Az a kicsi jászol lett a királyok Királyának trónusa! Micsoda hatalom sugárzik ebből a megrendítő szegénységből! Micsoda fény ebből az éjből! Micsoda zene ebből a csendből! Melyből egy kicsi Gyermek mosolya világít s elbűvöli vele a világot! Neki nem kellenek római kohorszok, sem harci elefántok! Neki nem kellenek flották, sem légiók! Neki nem kellenek stukák, sem tankok... Isteni szeretetével vonzza lángoló Szívéhez a szomjas emberi szíveket! Hívó hangja melegen s tündöklően száll majd a századok mohos bolt-hajtásai alatt s felfigyel rá minden vérző és vergődő lélek a földön: Jöjjetek Hozzám mindnyájan...

Ó ki ne hallaná meg a Szeretet Királyának édes kiáltását? Kit nem téptek még meg e kegyetlen élet túskebekrai? Kit nem aláztak meg az álnok szenvedélyek? Kit nem mart halálra alattomosan másik embertársa? Ó, hogy szomjazzuk a szeretetet, a békét, s mi más a sorsunk, mint örökös harc és gyűlölet! Micsoda hálával kúszik ez üdvözítő forrásokhoz évezredek emberisége, milyen boldogan menekül a betlehemi barlangba, melynek hideg szalmáján megszületett a Szeretet, az Öröm, a Béke! Micsoda mérhetetlenül édes ünnepe azóta a világnak ez az első *karácsonyjéj*, melynek mélységes és szentséges és titokzatos csendjében égi trónjáról a földre lépett a Királyok Királya...

Nem várta senki! Róma ragyogó bölcselei, költői, patriciusai, centuriói, nem siettek hódor-

latára... Csak a Szűzanya omlott Eléje pazar szőnyegként simulva kicsi lába alá és szer tetének, imádásának, elragadtatásának és hálájának illatos tömjénével köszöntötte és fogadta Őt: Istenét, azaz Gyermekét!

*

Ó ki tudná megsejteni s elmondani a Boldogasszony mámoros karácsonyát? Anyaságának, Szűzanyaságának, Istenanyaságának megrendítő érzését... Olyan tündöklő és izzó lehetett a lelke, mint az az égő csipkebokor, mely nem égett el, noha lobogva lángolt... Valóban grandis visio: csodálatos látomás volt! Megbűvölten nézte, csak nézte, telhetetlen gyönyörrel a Gyermeket, az Ő Gyermekét! És eltűnt előle a nyomoruságos istálló, a pislogó mécses, még meghatottan mellette térdelő Jegyese is... Csak az emberré lett Istent látta csodálta, imádta!

Micsoda mélységes misztérium kontemplációjába merülhetett először az Ő lelke!

Ime a Teremtő teremtmény lett! Az Örökkévaló Tőle született! A Mindenhatót pólyába kellett göngyölni, mint a többi magával tehetetlen csecsemőt! S milyen szépen elért egy kis jászolban a Végtelen! Micsoda kontrasztok, micsoda mélységek, micsoda titkok, micsoda örvények! Az Egyház legragyogóbb teológusai és doktorai próbálják majd áthidalni s megmagyarázni Krisztus inkarnációjának szédítő misztériumát: hasztalan! Támadnak eretnek-ségek és szenvedélyes viták dúlnak Körülötte: a Titok megközelíthetetlen fölségben ragyog!

Csak a Szeplőtelen talált egyedül kegyelmet közülünk az Úr előtt, csak Őt avathatta be Isten legcsodálatosabb terveibe, csak az ő intuiciójának erejét és fényét nem törte meg, nem homályosította el az ősbűn: micsoda kinyilatkoztatás, micsoda elragadtatás, micsoda káprázatos és lobogó sejtelem és látomás lehetett számára a Megtestesülés édes titka!

*

A mámoros Szűzanya kontemplációját váratlan vendégek zavarták meg: a környék pásztorai jelentek meg a barlangistállóban s közeledtek félénken és csodálkozva a Jászolhoz... Valamelyikük bátortalanul meg is kérdezte, jó helyen járnak-e, mert a «jel», melyet kaptak, amikor a Gyermek keresésére indultak, Kinek születését angyalok hirdették ujjongva s intették őket arra, hogy találni fognak «egy Kisdedet, pólyákba takarva és jászolba fektetve» (Lk. 2, 12); a jel pontosan egyezik!

Azután jobban fölmelegedve elmondták részletesen a csodálatos jelenést. Hogy nyájaik mellett virrasztottak az éjben jó pásztortűzhöz huzódva, kicsit álmosak is voltak, kicsit fáztak is a nyirkos estében... Ám egyszerre kiment az álom a szemükből s dideregni is elfelejtettek, amikor a sötétség körülöttük hirtelen derengeni kezdett, pedig hol volt még a hajnal s a fényesség egyre erősebb és elviselhetlenebb

lett s olyan vakító, hogy rettegésükben egymáshoz bújtak s nem mertek föltekinteni. «Egyszer csak ott termett az Úr angyala mellettük és az Isten fényessége körülragyogá őket és megfélemlének nagy félelemmel. És monda nekik az angyal: Ne féljete, mert ime nagy örömet hirdetek nektek, mely lészen az egész népnek, minthogy ma született nektek az Üdvözítő, Ki az Úr Krisztus, Dávid városában...» (Lk. 2, 9—11). S alig végezte be szavait az angyal, nyomban a mennyei seregek megszámlálhatatlan sokasága vette körül, szárnyuk káprázatosan villogott a fényben s az éjben s olyan gyönyörű és hatalmas éneket énekelt a zengő angyali kórius, hogy azt soha el nem felejtik, míg élnek: az Isten magasztalták, Ki végre megkönyörült a föld égő nyomorán, évezredek vérző kiáltásán s elküldötte, Akit ősidőktől fogva megígért: az Üdvözítőt!

Dicsőség hát a magasságban Istennek és a földön békesség a jóakarátú embereknek! Ó hogy szomjazza ez a föld a békességet! Mennyi csapás, mennyi átok ver végig rajta, mennyi gyűlölet rothasztja, mennyi rettegés sorvasztja, mennyi vér, mennyi szenny tapad hozzá! Minden az ember ellensége: az Isten is, embertársa is, önmaga is! Hát ime most békességet hirdet az angyal: Isten meg akar békülni az emberrel, meg akarja váltani vétkektől, meg akar neki bocsátani, üdvözíteni akar mindenkit! Béküljön hát ki egymással az ember is, ne legyen rosszindulatú a másikkal szemben, ne fenekedjen rá, ne álljon bosszút rajta, ne áskálódjon ellene, mert csak a jóakarátú embereknek hirdet békét az angyal! S az ilyenek szívében is béke lesz, nem kell rettegnie sem Istentől, sem embertől, sem saját lelkiismerete kérlelhetetlen szavától! Ó szent, csodálatos, örök Béke, csakhogy megszülettel e háborgó földre...

S oly szépen énekelt a megszámlálhatatlan angyali sereg, s oly nagy bátorságot, örömet, lelkesedést öntött beléjük, hogy amikor elhalált énekük s eltűnt a fényesség körülöttük s a betlehemi mezőkre újból ráborult a csönd és az éj, nyomban fölkerelkedtek s boldogan mondták egymásnak: «Menjünk át Betlehembe és lássuk ezt a dolgot, ami történt, melyet az Úr hírül adott nekünk» (Lk. 2, 15).

Hát most itt vannak, s egyszerű szívük őszinte örömeivel élvezik «ezt a dolgot», ezt a csodát, vagy mint a görög és latin szöveg mondja: ezt az Igét (to rhéma, hoc verbum), a megtestesült Logoszt, az Atya Igéretét, Könyörületét, Egyszülöttjét... Boldogan hajolnak az édes Csöppség felé, megsimogatják, megcsókolgatják megható áhitattal verdeső kicsi kacsóit s keleti szokás szerint bizonyára valami ajándékot is adnak Neki, már ami szegénységüktől telik: egy kis tejcskét, friss sajtot, meleg báránybőrt...

Bizonyára hajnalodott már keleten s a madárkák csengő torokkal köszöntötték a pirkadó reggelt, mire elbúcsúztak ezek az egyszerű,

őszinte, boldog emberek s visszatértek nyájaikhoz. Ámde akivel csak találkoztak, elmondottak nekik mindent. «És mind, akik hallották, csodálkoznak azokon, miket a pásztorok beszéltek nekik» (Lk. 2, 18).

József tündölvé gondolhatott arra, mennyi csoda táborozza körül máris ezt az égi Gyermeget. Újból angyalok hirdetik isteni hivatását az Üdvözítőnek. Születését együtt ünnepli örvendezve a föld egyszerű népe az ég ragyogó seregeivel...

«Mária pedig megjegyzi vala mindeme dolgokat, szívében forgatván» (Lk. 2, 19). Mennyi új és csodás anyagot kapott mély, kontemplatív lelke most is! Csoda-e ha ez a teljesen Istenbe és az ő édes titkaiba merült Asszony nem ért rá sokat beszélni. Szerette a csöndet, melyben Istenével beszélhetett. Alig halljuk szavát az evangéliumokban, de mindent lát és megjegyyez, «szívében forgatván» szüntelen! Találón mondja az evangélista: «en té kardia», «in corde», «szívében»! Nem elméjében forgatja, nem az értelem hideg fényénél szemléli csupán a dolgokat: egész gazdag érzelmvilága bekapcsolódik kontemplációjába s elmélkedése egy gyönyörű életben virágzik ki...

*

Egy kedves legenda meséli, hogy amikor a pásztorok elszéledvén, megvitték a nagy öröm-

Karácsonyi Madónna.

hírt kenyerezestársaiknak, ismerősöknek-ismeretleneknek mindenfelé, hitt szavuknak egy szegény asszony is, ki Betlehemtől távol lakott. Maga is útra kelt s amikor jónéhány nap multán visszatért, alig győzte a falujabelieknek elmondani, amiket látott. Hogy milyen édes és szép az isteni Gyermekek, milyen rózsás a teste, pedig mily elhagyottan fekszik ott keményhideg téli időben és csak szalmán jóformán, mert hiányos a pólya, mi neki jutott. Mégis hogy ragyogott a szeme, minő eperpiros az ajka...

Látnom kell még egyszer! — mondotta az asszony és mindjárt elhatározta, hogy másnap indul. Keresgélni kezdett nyomorúságos viskójában, hátha mégis volna valamije, mit a Gyermekeknek és Anyjának ajándékkul vihetne. Semmi egyebe nem volt, mint egyetlen fürt szőlője, magasan az ablak fölé akasztva szálon. Bogyói ugyan fonnyadtak, ámde édes-csemege az íze. Fehér kenyeret süített hozzá s elindult.

Ah, csak ne volna éppen tél itt! — panasolta magában. Se virág, se gyümölcs ilyenkor! Vagy legalább a balzsamot ne adtam volna mind el, de kellett az ára tűzifára! Legalább a sejtmezből eltehettem volna egy darabot, hogy most azt vihetném! Hogy ne kellene ilyen szükös adományt vinnem! — És szomorúan jártatta tekintetét a fürtöcskén és kenyérgén...

Lelvén pedig a Kisdedet az istállóban, lerakta, amit hozott, annak ölébe. A fürtöt is és a kenyeret. És Jézuska hálásan nyugtatta rajta tekintetét s a fürtöt s a kenyeret megsimogatta kis kezével. Minden ajándék közt, amit kapott, ezek voltak szívének a legkedvesebbek! A szőlőfürt, melynek aranyló levét isteni Vérvé változtatja majd élete utolsó, megrendítő éjszakáján s a kenyér, melynek fehér húsa az ő Testét példázza s rejti örökre...

Dr. Kisbán Emil:

A sasvári kegyhely

Rádióelőadás. (Bp. II. — Kassa) 1943 okt. 8-án.

A nyitramegyei sasvári kegyhely újabbkori kegyhelyeink közé tartozik. Eredete a barokk-kor sajátos gondolkozás- és érzésvilágában gyökeres. 1564-ben Czobor Imre gróf azon a helyen, ahol ma a Szent Szűz szobrát tisztelik, nevével, Bakics Angéliával valami nézeteltérés miatt annyira összekülönbözött, hogy a hintóról, amelyben éppen ültek, feleségét leparancsolta. Azután tovahajtott azzal a gondolattal, hogy megszakítja vele örök a házastársi kapcsolatot. A szerencsétlen, elhagyott asszony kétségbeeséséből felocsudva Szűz Máriához, a Fájdalmas Anyához fohászkozott segítségért fogadalmat téve, hogy ha férjét visszavezérli hozzá, szobrót emeltet tiszteletére. S íme, alig fejezte be buzgó imáját, férjében felülkerekedvén a jóézés és szeretet, a szomszédos várból hintót küldött imént elhagyott nejeért, aki megvigasz-

talódva nagy rajongással számolt be urának a Szűzanya segítségéről és tett fogadalmáról. A férj ugyanígy gondolkodva beleegyezett a fogadalom beváltásába.

A grófi pár családi életének csodálatos fordulata, amit az Istenanya közbenjárásának tulajdonítottak, csakhamar széles körben ismertté vált. Ettől kezdve igen sokan fordultak ügyes-bajos dolgaikban segítségért e csodával megszentelt helyen a szomorú tekintetével mindenki buzgó áhítatot és bánatot keltő szobor előtt a Szűzhöz. S így vált a szobor lassanként a környék lakosságának kincsévé. A török veszedelem idején az úton emelt kis kápolnából a sasvári Szent Imréről nevezett templomba helyezték biztonságba, s ott vették körül nagy tisztelettel. A bizonytalansággal teljes másfél század után gróf Czobor Ádám neje, monyorókeréki Erdődy Borbála grófnő a szobrót azután ismét régi helyére vitette át, ahol maga is gyakorta jelent meg ájtatoskodni. A nagyasszony példája az időközben ellanyguló Mária-kultusz újjáélesztésében döntő szerepet játszott. Hővátovább a sasváriak valóság-gal megszentelt helynek tartották a szobor környékét s ezért közelébe teme' keztek. A temető azonban a környékbeli népet babonás félelemmel töltötte el. Egyesek szerint éjnek idején fájdalmas nyöszörgés volt hallható ottan. A grófnő maga is kiment megvizsgálni a tüneményt, de bármily éberem is figyelt, nem volt képes megtalálni a hangzavar forrását.

A kegyhely látogatottságában 1718 után állott be nagyobb hanyatlás. Ekkor az uradalmi intéző a sasvári park bővítése végett a kegyhelyet a kerthez kerítette s így az most már el volt zárva a hívek elől. Mindazonáltal az áhítatgyakorlataiban ekként gátolt közönség köréből egyeseknek mégis sikerült a kegyhelyhez bejutniok. Ám a szobor látásának vágya folyvást erősbödött, különösen amikor újabb meg újabb csodás események híre kelt szárnyra. T. i., hogy többen visszanyerték egészségüket, s egy ízben az oszlop égi fényben látszott tündökölni! A Szűzanya tehát ismét kinyilvánította, hogy ezen az általa megszentelt helyen elfogadja a nép ájtatos tiszteletét. A csodák hírére még nagyobb tömeg vándorolt oda. Éppen Nepomuki Szent János napja volt. A sasvári plébánia-templomból elindult a szokásos könyörgő körmenet, hogy a szentnek a vár keleti oldala mellett folyó pataknál felállított szobrához vonuljon. Ám a Szűzanya csodálatos szobrának látogatásától eltiltott tömeg hirtelen irányt változtatott. Feltörte a lakatot s ledöntötte a park kerítését, majd a szobor előtt térdrehullva megindult zokogásban tört ki. A különös esemény híre messze földre eljutott, s még Ausztria, Cseh- és Morvaország lakossága körében is hamarosan ismertté vált a sasvári Szűz Mária csodáinak híre. Most már nemcsak a környező falvak, hanem az említett külföldi országok lakossága is sűrűn zarándokolt Sasvárra. Zarándokok ezrei vonultak ide lelki gyakorlatok tartása, áhítatos körmeneteken való részvétel, fogadalmak tétele útján kérni meghallgatást a Szent Szűztől. És nem eredménytelenül! Orosz Ferenc XVIII. századi pálos történetíró régi sasvári jegyzőkönyvek alapján a csodás események egész tömegét jegyezte fel *Novum Sidus Hungariae*, Magyarország új Csillaga című munkájában. E könyv szerint a legkülönbözőbb csodák történtek kegyhelyünkön. Nagy bűnösök tértek itt meg a Szűzanya fájdalmas és intő tekintetében, majd fénybeborult szobrának látására. Mások

Szűz Mária titkos szózatát hallották. Sok elszomorodott szívű ember pedig vigasztalást nyert.

A lelki megtéréseken és enyhüléseken kívül igen nagy azonban azoknak a száma is, akik testi egészségüket vagy éppen épségüket nyerték vissza. A Szűzanya kegyelmében bizó himlős, hólyagköves, vizibetegségben szenvedő, nyavalyatörős, fül-fájós, fekélyes, zsugorodott testű, csonttöréses, gutaütéses, rákos, kólikás, tüdőbajos, gyomor- és szívbeteg meggyógyult. De visszanyerte hallását a süket, látását a vak, mozgékonyt a bénát, a sántát. Mária segítségével megszűnt a láz, felhagyott a tüzvész, anya és gyermekei élve menekültek az örvénylő folyamból, a szörnyszülött rendes emberi formát kapott, a megvadult lovak által elragadott emberek a sasvári Szűzhöz folyamodva megmenekedtek a pusztulástól.

A Sasvárott történt csodák, vagyis az emberileg megmagyarázhatatlan gyógyulások és más események természetesen az egyházi hatóságok figyelmét is felkeltették. A pálosrend csöndes cellájának magányából a primási méltóságra emelkedett gróf Esterházy Imre tudomást szerezve a sasvári Mária számtalan kegyelmének megnyilvánulásáról és a nép buzgó és áhítatos Mária-tiszteletéről, a tridenti zsinat határozatainak megfelelőleg elrendelte a kegyhelyen történetek kánoni megvizsgálását. A kiküldött vegyes bírálóbizottság a szobrot a sasvári plébániatemplomba szállíttatta. Itt az esztergomi érseki helynök rendelkezése szerint sasvári fejevörös polgárok tartották tőle távol a fanatikus embereket. A zarándokok a vizsgálat ideje alatt is áhítatosan kintartottak a szent helyen. Sűrű rendekben vonultak a most már szobrától megfosztott oszlophoz, ahol továbbra is számos csoda történt. A szakavatott és szigorú kánoni vizsgálat nyomán készített jelentésből Esterházy hamarosan meggyőződött a tényekről s ezért 1732-ben megengedte a szobor nyilvános tiszteletét.

Az események ilyenén alakulása nagy hatással volt a hagyományos Mária tiszteletéről ismert pálosrendre. A rend majdnem mindenütt Mária kegyhelyeinek gondozását vállalta a legszívesebben. Érthető tehát, hogy most mindent elkövetett, hogy a már egyházilag jóváhagyott sasvári kegyhelyet elnyerhesse. Tette ezt már csak azért is, mert Sasvár környékén birtokai is voltak a rendnek. A rendi tanács döntése után a hercegprimástól buzdítva a magyar tartományfőnök felkereste a Sasvárt zálogjogon birtokló helyettes kincstári kancellárt, gróf Seilern Frigyest azzal a kéréssel, hogy engedné át nekik a kegyhely gondozását. A helyettes kancellár a kérelmet örömmel teljesítette. Az adományozáshoz azonban, mert mint mondtuk, ő csak zálogjogon bírta Sasvárt, Sasvár örökös urának gróf Czobor Józsefnek beleegyezése is szükséges volt. A gróf eleinte kissé húzódozott az ügytől. A rendfőnök látogatása után azonban ő is készséggel hozzájárult a rend kérelmének teljesítéséhez. Sőt, nyomban intézkedett, hogy a templom, a kolostor és a kert részére megfelelő helyet jelöljenek ki.

A kegyhely életében a pálosok beiktatása után nagyarányú fejlődés mutatkozik. Az egyre nagyobb számban ideseregülő hívek lelki gondozására kicsinnek bizonyuló kápolna helyén kéttornyú, díszes templomot, mellette rendházat építettek. A hatalmas, sok költséggel járó munkát a nemes vetélkedéssel meginduló bőséges adakozás tette lehetővé. A pénzbeli adományokon kívül drága ékszerek, kegyzerek ajándékozását jegyzi fel a krónika. Az

adakozók sorában a lelkigyakorlatait Sasvárott tartó Esterházy primás járt elől jó példával. Több ízben támogatta a templomépítést, majd művészi ötvösmunkákat, kegyzereket adott a kegyhelynek. E mellett a pozsonyi templomi zenekar gyakori szerepeltetésével emelte az istentisztelet fényét. Maga Mária Terézia is gyakran tüntette ki megjelenésével Sasvárt. Így közvetlenül trónralépése előtt, majd a fényes pozsonyi koronázási ünnepségek után vonult ide vissza elmélyülésre. Ilyenkor bőkezűen gondoskodott a kegyhely fejlesztéséről. Nagyobb összegeken kívül egy sajátkezűleg készített díszes miseruhát és a Szent János-oltár számára ezüstsobrot ajándékozott a templomnak. A királynő vallásos áhítata jeléül egyébként díszes márványoltárt is emeltetett abban és a Mária-szobrot ezüsttel gazdagon himzett ruhával ékesítette. Végül a templomnak férje és a maga nemzetiségének címerét feltüntető 16 aranszívvel ékesített lámpát adományozott.

A magasrangú egyházi és világi személyiségek időnkénti látogatása csak fokozta a kegyhely látogatottságát. Hatalmas arányú hitélet lángolt fel Sasvárott. Volt esztendő, amikor a szentáldozások száma megközelítette a 140.000-et, a Mária-kápolnában pedig majd 6000 misét mondtak. Évente több mint 200.000 zarándok kereste fel a kegyhelyet! A nagyok áldozatkészsége az elnyert kegyelmek meghálálására másokat is anyagi tehetségükhöz mért ajándékozásokra készítetett. Kisebb földjuttatások, pénzbeli adományok, misealapítványok tették lehetővé, hogy a templom és kolostor fejlődhessen és művészi értékben gyarapodhasson. A virágzó kegyhely most már hamarosan elnyerte a Szentszéktől az apostoli gyóntatói kiváltságot is, melynek értelmében négy pálos atya mint apostoli gyóntató működhetett.

A pálosrend eltörlése után a kegyhely gondozását Sasvár plébánosai vették át. Erőfeszítésüket azonban korántsem koronázta annyi és oly szép siker, mint a pálosokét. Így azután a kegyhely jelentősége a Felvidék lakosságának vallási életében megkisebbedett. Az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend alkotó géniusza virágoztatta fel Sasvár életét a Mária-kultusz nagyarányú fejlesztésével. Áldott legyen emlékük!

Luigi Moresco :

Szemek, amelyek a Szűzanyát látták

Reggel van. A keleti égboltot halványan megvilágítja a hajnal. Egy erős hang három gyermeket hív; ketten testvérek, Francisco és Jacinta, és a harmadik, Lucia, az unokatestvéruk. Álmos szemük a hajnali derengésben az utolsó csillag ragyogását keresi, amely nyugaton kislekedik s a nap már üldözőbe vette. A völgy erdőire lassan leereszkedik a párás ködköpnöyeg. Hajnalhasadáskor a nap első merész sugarai megcsókolják a Sierra legmagasabb hegylancát, hogy aztán egészen az alig látható szakadékokig szálljanak alá.

Egy juhakol ajtószarkái megcsikordulnak és

¹ Részlet a szerző legújabb könyvéből.

a juhok bégetése — ez a nap három kis társának szóló üdvözlés — egyszersmind a természet öntudatlan imádsága.

A kisgyermek a juhokat a legelő felé hajtja, miközben a reggeli átlátszóságban úgy alszanak a kis fehér házak, mintha elszenderedtek volna. A tekintet messze kalandozik, amerre a zöldön túl a föld párázik a születő nappalnak fenséges szépségében. A kis pásztorok folytatják reggeli imádságukat. Csöndes tekintetük gyermeki ártatlansággal fedezi föl minden egyes óra szépségét — a forrás csobogása a

«Ó gyönyörű, szép, titokzatos éj!»

mezők között, csöndbe burkolódzó fehér kis tanyák, sűrű erdők és kristályos patakok, amelyek visszatükrözik a teremtés sokféle összhangját — : folytonos szemlélődése ez és az ártatlan szívnek néma himnusza az örök időktől való Szépséghez.

Az órák ártatlan játékok és egyszerű beszélgetések közt telnek, míg a fűben a napégette hegygerincen nyugodtan legel a nyáj.

Dél van. A h. gység mély csendjét megtöri és fölvidítja az ujjongó harangzúgás, amely zöld, meredek lejtőkön függő falvakból száll alá, a délidő élénk fényébe merült tündöklő falvakból. A levegőt eltölti a vidáman teljesített kötelesség zenéje s a becsülettel kiérdemelt pihenés örömeire hívogat.

A kis gyermekek egy forrás mellett előszedik zsebükből az ebédjüket : kenyeret és némi kis tegnapi maradékot.

Azután Szűz Mária imájának ideje van, régi hagyományos szokás ez, még édesanyjuk térdén tanulták. Az őket megelőző nemzedékek lelki öröksége ez. Ők kicsi, öntudatlan birtokosai egy nagy kincsnek, amelyet teljesen értékelni nem tudnak. A mező fűvén térdelve mondják a rózsafüzért, vagy valamely barlang oltalma alatt, vagy egy gesztenyefa árnyékában : Üdvözlégy Mária, malasztal teljes... Imádkozzál érettünk, bűnösökért, most...

1916-ban éppen abban az órában, a tavasztól őszig terjedő időszakban, háromszor jelenik meg nekik egy angyal és tudtukra adja, hogy Jézus és Mária Szívének velük irgalmassági terve van és figyelnek az ő könyörgéseikre. 1917 májusában pedig a Szent Szűz jelenik meg nekik abban az «óra»-ban, buzdítja őket, hogy jól végezzék a rózsafüzért és meghívja őket a következő hónapokra, októberig, öt más találkozásra és bátorítja őket, hogy imádkozzanak és szenvedjenek a szegény bűnösökért.

— Az én hazám az ég — felelte Lucia kérdéseire a szomorúság fátylába burkolt fehér Látomás.

A találkozások rendszeresen következnek egymás után, kivéve augusztusban. Ekkor kényszerűségből megszakítják őket : a polgármester a két kis gyermeket börtönbe veti és igen kemény próbára teszi. De a Szentszűz néhány napi késedelemmel egy más helyen ismét megjelenik. A kegyelmek egész hősköltevénye bontakozik ott ki. Fokozatos tanításban részesít az Anya három kicsi gyermeket, a lelkiélet útjára tereli őket látomásokkal és benyomásokkal. Megmutatja nekik a poklot, rájuk bíz titkokat, ezek közül néhány a mai időkre vonatkozik, melyben élünk ; szomorúnak mutatja magát az embereknek, különösen az Istent illető bántalmazásaik miatt és az üdvösség útját a saját szeplőtelen Szívének tiszteletében jelöli meg, amely az emberiség békéjének és új áldásoknak forrása ; egy kápolna fölállítását is kéri.

Igy a két Marto-testvérnek külön látomásaikban haláluk előtt fölfedi a természetfölötti valóságok más távlatait.

Attól a május 13-tól kezdve a három pásztor élete a kegyelmek sorozata, folytonos védekezés a sátán eselszövényei és erőfeszítései ellen, aki a keletkező ájtatosságot szeretné elfojtani.

Egy egész nemzet felocsudik zsibbadtságából és fölvidul a természetfölötti áramlattól. Önmegtágadásokkal teli zarándoklatok járják Portugália utcáit. Jótétemények, csodák, megtérések és csodálatos dolgok jelölik az Ég jóakarátának és Szűz Mária irgalmasságának állomáshelyeit. Manapság Fatima a világ és Európa Mária-tiszteletének legnagyobb központja. És mindez egy rózsafüzér imádságából eredt, amelyet három kis pásztor egy sivar és

barátságatlan hegyen, a déli napon imádkozott el. Azon a délutánon a három unokatestvér a jóllakott juhokat úgy hajtotta az akol felé, hogy a szemük káprázott az égből alászállott nagy, fehér fénytől, szívük túlradt a rendkívüli üzenet nyomán keletkezett égi örömtől. Hanem attól az órától kezdve egy felsőbb valóság olyan nyomott vésett életükbe, amelyet többé eltörölni nem lehet. Az égi hang azt kívánta ártatlanságuktól, hogy legyenek tanúi és hordozói a jóhirnek: Szűz Mária, a bűnösök anyja, ismét megjelent a világnak.

Kinn az alkonyat lángba borítja a Sierra többi csúcsát, a szürkületben elmosódnak a tárgyak körvonalai, nyugodtabb, szelidebb színárnyalatokat öltenek és minden földi emlék belevész az azur-kékség csöndes végtelenségébe. Az égen millió csillag gyúlt ki és a távoli csillagok nyugodt tündöklése mint valami békés szivárvány borul három gyermek izgatott álmára. Szívük olyan, mint a habzó kehely és Jacinta száján kibuggyan a fékezhetetlen izgalom árja: «Édesanyám, ma láttuk a Szent-szüzet!»

Móra Gábor:

Adalékok a fehér barátok történetéhez

I.

Péter esztergomi kanonok

Az 1292—1294. esztendőben az esztergomi kanonokok sorában találjuk Péter mestert, ki Paskáz nyitrai püspök testvére volt. Többet származásáról és előző működéséről nem tudunk.

Talán nem egészen valószínűtlen, ha Péter mestert — fiatalabb éveit kutatva — azonosítjuk azzal a Péterrel, aki mint a csallóközi Várkony (ma a dunaszerdahelyi járásban) Szent Jakab templomának papja, tanuként vallomást tett 1276 szeptember 4-én a vizsgálóbiztosok előtt egy Boldog Margit közbenjárásának tulajdonított csodálatos gyógyulásról.

Mint említettük, Péter mester bátyja nyitrai püspök volt. Nyitra és Várkony elég közel fekszenek egymáshoz ahhoz, hogy a közös bölcsőt e környéken feltételezhessük.

Továbbá önmagáról ezt mondja, mikor azt kérdik hány esztendő: «Úgy hiszem harminc és tizenegy esztendeje vagyok pap». Feltehető, hogy korához képest ily régen bátyja jóvoltából presbiter.

De a kor mértékével mérve műveltnek is kellett lennie, mert vallomását a jegyző ezzel a mondattal fejezi be: «Fentnevezett tanu latin nyelven vallott» és vallomása, mely kereken 70 nyomtatott sort tesz ki, a hosszabbak közé tartozik.

Később 1292-ben Péter mester kanonokként, vagy mesterkanonokként fordul elő.

Ha Péter papot azonosítjuk Péter mesterrel, akkor 1292-ben körülbelül 46 esztendő lehetett, tehát elég fiatal ahhoz, hogy mint tudós mester,

vagy mint mesterkanonok, a káptalani iskolában tanítson.

1294-ben azt mondhatnók végrendelkezik.

A káptalanban a Boldogságos Szűz tiszteletére misét alapít, amelynek végzésére András székesegyházi főesperest, a szentgyörgymezei prépostot kéri fel. Halála után ráhagyja úrkuti szöllejét. Kuriáját pedig a Boldogságos Szűz székesegyházi oltárának adományozza, hogy ott minden reggel szentmisét mondjanak. (Valószínűnek látszik, hogy András kanonok volt a Boldogságos Szűz oltárának az igazgatója.) A XIV. század végén az oltár jövedelmét a fenti ház, egy fürdő és a marosi tized képezte.

Ezen rendelkezései után hamarosan Pilisszentkeresztre vonult és magára öltötte Szent Pál remetéinek kámzsáját.

Erre az elhatározó lépésre, gyanítható, hogy valószínűleg az 1294-es esztergomi zsinat indíthatta, amelynek fontos tárgya volt a pálosok szerzete, mind terjeszkedésük, mind pedig regulájuk szempontjából. Sejthető, hogy az előtte eladdig sem ismeretlen rendet ekkor ismerte meg igazán, talán éppen a szentéletű István tartományfőnökön keresztül.

További életéről nem tudunk semmit, de valószínűnek látszik, hogy az ifjú rend életében, nagytudományú pap lévén, fontos szerepet töltött be.

Ádvent van még.

Ádventben áll a világ. Vár Szabadítót, Üdvözítőt, Megváltót, Aki megmentse a világot a katalizmától, Aki elvezesse a gazdasági válság örvényes szakadékáról. Aki megvédje a kommunizmus örvényes furiától, melyek már álmokban is gyötrik.

Viha előtti atmoszféra kínos feszültsége vibrál a levegőben. A lelkekben. Idegesítő csönd. Ijesztő mozdulatlanság. Az idegek patánásig feszülnek.

Várnak valamit, vagy valakit.

Csak a világ igazi Megváltóját nem várják. Aki meg tudná gyógyítani minden sebeiket. Aki meg tudná oldani minden problémájukat. Aki meg tudná világosítani őket. Aki meg tudná szabadítani őket.

Pedig a «Világosság és a Szabadulás» (26. zsolt.) megszületett már. Azon a szent éjszakán. Ott a betlehemi barlangban. Jehosua az Ő neve: Üdvözítő, Isten üdvössége.

Csak hogy meg kell indulni az éjszakában és meg kell keresni Őt. Mint azok az egyszerű pásztorok.

M. Schoenermark : Ádvent.

De mily tragikusan igazak a János-evan-gélium igéi : a Világosság a sötétségben világít, de a sötétség nem fogadta be Őt . . .

*

Szeplőtelen Fogantatás. — A lelkemben állasz újra édesen. Mosolyogva. Áldottan, fehéren, vigasztalón. Szépségben és kegyelemben. Tele van a szívem boldogsággal, túlárad, túlcsondul a Te édességedtől. Neved számomra csöndes, erős, tiszta, mély örvendezés. Köszönöm. — De telhetetlen vagyok. Még jobban akarlak szeretni. Szívem minden rostjával, vérem minden löktető sejtjével. Ő ne tagadd meg tőlem ezt az örömet ! Egyetlen örömet . . .

*

Gyönyörűen írja Carl Sonnenschein : «Menj a Jászolhoz ! Ennek a Jézuskának van mondanivalója számodra. Hagyd a világot magad mögött elsüllyedni s merülj el Betlehem csöndes fényességébe. Nincs is bizony másnak értelme most . . . — Így térdelek a Jás olnál. Csak így ünnep nekem a Karácsony. Nem mese. Nem fenyőfa. Nem pusztá ajándék. Hanem az a nagy misztérium, mely meghódítja a világot . . .

— A Jászolt nem a magam számára akarom egyedül ! A Jászolt minden ember számára akarom ! . . . » (Notizen, 1925. dec. 20.)

*

Nietzsche : Nachtlied . . . Csodaszép ! Megrészegültem szavainak mámorító borától . . . Hogy megalázta Az, Akit a Tőle kapott talentumokkal akart megrövidíteni ! Féktelen gög-jében nem bírta elviselni, hogy «ha egyáltalán van Isten», az ne ő legyen . . . Chesterton rop-pant szellemesen jegyezte meg : Mivel nem akarta, hogy meglágyuljon a szíve, meglágyult az agya . . .

*

Oly szépek ezek a zuzmarával megrakott fák, ezek a csillogó szépséggel befuttatott ágak ! Mintha kivirágoztak volna, mintha fehér szirompompába öltöztek volna mind . . .

*

Milyen hálával, összeszedettséggel, buzgó-sággal is kell végezni az asztali imákat ! Ha arra gondolok, hogy annyi ezer és ezer ember éhezik . . . Szinte kiesik számból a falat, ha rájuk gondolok : mintha tőlük vonnám el . . .

Rovatvezető: dr. Nadas Zoltán.

A kiváló genfi püspökről, Szalézi Szent Fe-rencről korának eretnekei azt a megjegyzést tették, hogy nincs benne semmi kivetnivaló, csupán katolikus mivolta. Megérthetjük ebből, hogy az egyház ellenségeinek a szemében mitsem ér a bölcsesség, a türelem és a tapintat, ha az történetesen katolikus oldalról nyilvánul meg.

III. Ince pápa, családi nevén Lothar, ügyes tollával jellemzi a társadalmi törtéteők életét : amint az ember a tekintély magasabb fokára jut, megnövekednek gondjai és halmozódik a bánata. Minthogy sokat kellett éjszakáznia, meg aztán zsebrevágnia is, mindez aláasta egészségét és legyengítette szellemét. A további álmatlanság és étvágytalanság pedig megtöri erejét s testében legyengülve jut el szomorú életének szomorú végéhez. — A kivétel ritka, az is csak a szabályt erősíti !

— **A híres spanyol** pap és filozófus Balmes Jakab állandó olvasmánya volt Krisztus követése. Ha tanulmányai kapcsán valami közömbös vagy éppen hitetlen könyvet kellett elolvasnia, utána hamarosan átnézett néhány fejezetet Kempis Tamás kiváló könyvéből. Mennyire kellene azoknak óvakodniok a rossz olvasmányoktól, akiknek sem olyan mély hitük, sem pedig olyan széles látóköriük nincs, mint amilyen a híres Balmes rendelkezett.

A spanyol polgárháború alatt történt, hogy Barcelona utcáin a vörösörök két gyermeket állítottak meg, amint a bombázás idején a fal mellett lapulva igyekeztek valahova. A kérdésre azt válaszolták, hogy a kedvesnővérekhez mennek valami kis ebédért. Hát kiengednek benneteket ilyenkor a szüleitek: kérdezték a vörösörök. Mit csinálnak ők ilyenkor? Elmentek kolostorokat gyűjtogatni: mondták a gyermekek teljes lelkinyugalommal. — Vannak olyanok, akik úgy gondolják, hogy a kolostorok megszüntetésével nagy anyagi erők szabadulnának fel és jutnának közkézre. A francia forradalom után az államadóságok fedezésére elvették az egyházi birtokokat. Hogy történt, hogyan nem, de az egyházi birtokok megszűntek, az államadóságok pedig egyszerűen megmaradtak. — II. József is szenvedélyesen záratta be a kolostorokat. Ebből az időből maradt az a feljegyzés, amely szerint a Gammingi kártauzi kolostor bezárásával 50 szegény beteg ingyenes ápolása szűnt meg, nemkülönben elmaradt vásár- és ünnepnaponként a szegények közt való 90 kenyér szétosztása, ugyanúgy a kórházaknak havonként 1 mérő búzával, 6 mérő árpával és hetenként 2 darab 8 fontos kenyérral, valamint levessel való ellátása.

Boldog Karácsonyt és áldásos újesztendőt kívánunk Kedves Olvasóinknak! Bár adná meg a Kis Jézus ennek a háborús, elfáradt, boldogtalan világnak a békét, azt a békét, melyet a világ meg nem adhat.

Pécsi templomunk búcsúján, november 5-én, Szent Imre napján P. Csellár Jenő ujoncmester három új testvér töltöztetett be a Rend fehér ruhájába.

Kassán, a Dómban ötnapos népmisziót tartott Szent Erzsébet ünnepe előtt (nov. 14—19) két pálos atya: P. Zembruszky Mihály budapesti alperjel és P. Bolyós Ákos pálosszentkúti perjel. A hívek nagy buzgósággal vettek részt a szép prédikációkon.

Horvátországba, Mária-Bisztrícára újból hívják a lengyel pálosokat. A háború után ez az új letele-

pedés, azaz visszatelepedés is meg fog történni Isten segítségével.

A Magyar Betlehemes Mozgalom eddigi művészi képsorozata mellé — Feszty Masa, Kákonyi Konstantina, Kontuly Béla, Macassy M. Magdolna, Megyer-Meyer Antal, Mezey Artúr, Molnár C. Pál és Ungváry Sándor gyönyörű kompozíciói mellé — az idén Emánuel Béla festőművész áhítatos csoportképét adja ki. Ezek az izléses és olcsó betlehemes képek negyedmillió példányban jelentek meg és csaknem mind elfogytak. Örömmel ajánljuk vásárlásukat: Bpest, IV., Bástya-u. 11. alatt.

Dr. Nadas Zoltán: Ő is szenvedett . . . című könyve, amely a háborús élet kavargásából emeli fel az emberi szenvedés kérdéseit a krisztusi kegyelem-világ megbékéltető magasságába — a közel jövőben elhagyja a sajtót.

Adományok: pécsi kolostorunknak: 100 P: Pilkó Ferenc, Pécs és N. N. Pécs; 30 P: N. N. Pécs; 20 P: Kult Ferenc Pécs; 3 P: N. N. és X. Y.; élelmi-szert adtak: Makács-család, Guta és Simon Ágota Pécs. — *Pálosszentkútnak:* 2 P: Bérczi Róbert Bpest, Szigetvári József Szászvár, özv. György Emődné Esztergom. — *Budapestnek:* 222 P: Pirkner Ferenc Bpest; 200 P: ifj. Holbig Antalné Bpest; 20 P: Kovács Mihály Bp.; oltárterítéket adtak: Szalay Imréné és Muzsly Lajos. — *Boldog Őzséb szentlé-avatására:* 100 P: Borbás Károly Szentés. — *Csepel-lyeni György szentlé-avatására:* Dr. Smoczer Nándor, Sátoraljaújhely: 6 P. — **Felülfizettek** «A fehér barát»: 100 P: Dr. Szántó Sámuel Bp.; 30 P: Tátrai Ferenc Veszprém; 20 P: özv. Borbély Lajosné Nagyalambfalva, Pamlényi Mária Encs, Milassin János Miskolc, Lindenberger János Nagyvárad; 10 P: Hodák Katalin Kíspeszt, özv. Kerkay Jánosné Újpest, Radvánér Pál Rákoshegy, Rittinger Józsefné Losonc, Busz Jánosné Pestszenterzsébet, Meisterics Ferenc Rákosszentmihály, Paraiics Károlyné Zombor, özv. Polányi Istvánné Gyula, id. Puha István Székesfehérvár, Merk Dezső Hercegfalva, Rest Franciska Győr, dr. altorjai Altorjay Sándor Bp., Bogár Imréné Sárvár, Osztrognátc Lajos Tompa, Gesztessy Lászlóné Mezőkövesd, Práger Sándorné Baja, gróf Hirza Fülöp Csákberény, Stoppel Ferenc Kolozsvár, Kriszta Mária Jászdózsa, Simka Sándorné Hódmezővásárhely, Glatz Endre Soróksár, Mátray Gyuláné Nyíregyháza, dr. Raics Alajos Kalocsa, Nagy Lászlóné Kraszna, Németh Anna Nagyunyom, Némethy Vilmos Enying, Iványi László Pesthidegkút, dr. Rosenthal Jenőné Bp., B. Könczöl Antal Bag, Szidó Istvánné Bp., Csarnogurszky Kálmán Újvidék, Moser Jolán Kiskunfélegyháza, Tonkovich György Kiskunhalas, Szandtner Pálné Dunaföldvár, Hoványi Józsefné Nagytétény, Muska József Aranyosmeggyes, Muschke Istvánné Aranyosmeggyes, Raffay Gyuláné Mohol, Jakab József Bánffihunyad, Némethy Tibor Losonc, Gaál István Hódmezővásárhely, Topál Imre Bezdán, Iskolanővérek Bácsszentiván . . . *Isten fizesse meg!*

Halottaink. R. P. Motylewski Norbert, csenstochowai perjelünk, többször járt Magyarországon is, végtelen kedvességét, jóságos szívét sohasem

Római kolostorunk Betleheme.

jelejtjük el, elvesztését megrendült lélekkel gyászoljuk! —
 Dr. Fehér Gyula Esztergom, Dr. Nagelreiter Alajos Győr, özv. Dr. Karácsonyi Jenőné, Bp., Szabó Jenő Üllő, Kenyeres István Horgos, Koday Gyula Szencz, Pintér István Martonos, Porosik Etel Szigetvár, Saáry József Miskolc, Podluzsányi Ottoné Ungvár, Baranyai Sándor Csorna, Gyuricza Antal Nagyvárad, Kalász József Horgos, Kerkay János Újpest, Bugyán Rezső Pécs, Dr. Éber László Bpest. —
 Adj. Uram, örök nyugodalmat nekik!

Misekönyv a vasárnapi és ünnepnap i szentmisék szövegével, teljesen átdolgozott kiadás. A Magyar Katolikus Nőegyesületek Országos Szövetségének kiadása.

Izléses, praktikus, kis misekönyv, könnyen áttekinthető beosztásban, finom liturgikus illusztrációkkal, dr. Naszályi Emil S. O. Cist. eligazító, lendületes soraival. *P. Gyéressy Ágoston.*

Luigi Moresco: A szemek, melyek a Szűzanyát látták. (Szalézi Művek.)

Luigi Moresco előbbi könyvecskéjében, «A fatimai Szűz»-ben (a csodás jelenések legrészletesebb, leg-hitelesebb, legművészibb rajza ez!) már célozgatott a fatimai pástorgyermekek egészen rendkívüli és csodálatos hősiességére, mivel «azt akarta, hogy Szűz Mária legyen a főhelyen», most ebben a kis könyvben a további még kiadatlan anyagot dolgozza fel: milyen komoly és öntudatos lelki életet éltek a gyermekek, milyen buzgón imádkoztak és milyen hősies önsanyargatásokat gyakoroltak a bűnösökért. Az emberek önkéntelenül vonzódtak hozzájuk és azt mondták: «Beszéltünk Jacintával és Franciscóval. Valami természetfölötti sugárzik belőlük...» Nem csoda: látták a Szűzanyát! *Fráter J.*

Fargues Mária—P. Sall Elek O. F. M.: Nénett — de Guigné Anna élete. (Szalézi Művek.)

Egy bájos kis francia leány néz ránk szelíden és édesen ebből a könyvből: Nénett, de Guigné grófok szentéletű kislánya. Tizenegyéves korában halt meg, de fiatal életének csodálatos hősiességével már teljesen megérve az Ég számára. Pedig milyen irigy, akaratos, büszke, dacos kisleány volt valamikor. Az isteni kegyelem azonban átformálta lelkét teljesen s ő nem állt ellen, hűségesen közreműködött vele. Az értékes szép könyv elsősorban gyermekek számára készült, de felnőttek is tanulhatnak belőle. — r —

Lintnerné Fittler Vilma: Találkozásom Jézussal. (Szalézi Művek.)

A kis gyermek találkozik Jézusával a szentgyónásban és a szentáldozásban. Mennyi üde melegség és szeretet van ebben a kis gyermekimádkönyvben! Bár minél több gyermeket vezetne ez a könyvecske Krisztushoz, mert az, aki ebből komolyan imádkozik és eszerint él, biztosan megalapozza későbbi lelki életének nagy művét, a Szentlélek templomát. *R. L.*

P. Gaetano Raczynski: Gesu Eucaristico — Cibo dell'anima. (Róma, 1943.)

A római pálos kolostor perjele ebben a kedves kis olasz könyvben ügyesen összefoglalja és a hívek számára világosan előadja mindazt, amit a dogmatika a hit és a szeretet ez édes Titkáról tanít.

Dr. Gyéressy Béla.

Margittay Rikárd: Balaton. (Budapest, 1943.) Vajna és Bokor kiadás. 320 lap. A szerző 61 fényképfelvételével.

«A fehér barát» néhány évvel ezelőtti száma közölte «A salzföldi kolostor éjjeli miséje» c. fejezetét e könyvnek. A többi anyag is hazai lapjaink, kivált a balatoni lapjaink hasábjain látott napvilágot. S most újra olvasva is észlelhető, hogy nem vesztettek se színükből, se zamatukból, de időszerűségükből se. Ha pedig még hozzászámítjuk, hogy a fényképfelvételek egyenesen javukra szolgálnak, örömmel állapíthatjuk meg, hogy Margittay könyve nemesak a könyvnapnak volt egyik balatoni meglepetése, hanem a könyvpiacon is hiányt pótol. Ha még hozzávesszük, hogy a szerzőnek ez a hetedik opusza már a Balatonnal kapcsolatban, akkor mindent elmondottunk a Balatonnak Sziklay János, Cholnokyák, Lóczyak mellett egyik leginkább balatoni emberéről. A balatoni közönség pedig hálás lehet ezért a szinte elkényeztetésért, hogy füzetek, könyvek vannak segítségére a helyi s általános vonatkozásúakkal együtt bőven, mint ez az értékes könyv is. *Váth János.*

Dr. Lányi János: Székely vér. Dobói Dobay Mária Etelka nővér élete. (1913—42.) Szerző kiadása. (Sopron, gróf Klebelsberg K.-u. 1.) 1943. 122 lap. Ára 3 P.

Mindkét ágon ősnemes magyar családból származott Székelyföldről. A románok alatt magyarságáért sokat szenvedett édesatyja nem akarván letenni a román állami esküt, elhagyta az akkor megszállott területet. A fiatal leánya a budai Szent Margit Intézetben tanul, érettségizik s nevelőinek: a redemptorisszáknak ruháját ölti magára, tanári diplomát szerez és ugyanabban az intézetben tanít az 1942 május 5-én bekövetkezett haláláig. Mindössze 8 évet töltött élete 28 évéből a szerzetben. Rendkívül tanulságos, a tipikus székely vér temperamentumának ezernyi hajszálerén keresztül való beáramlása a kegyelem isteni világába. Ama kevesek közé tartozik, akiknek sikerült minden természeti kincsüket a természetfölötti értékvilágba átmenteni és ott gazdagon kamatoztatni. Lelkének legborúsabb sötétjében is mindig fölfedezte az Égnek azt a tenyérszerű kékjét, amely elegendő volt a további tájékozódásra. Innen van az, hogy bonyolult lelki problémáit maga is megoldotta, másokkal csak ellenőriztette. A keresztény tökéletességnek — szerzete tévmentesen jóváhagyott szabályaiban kijelölt — útján kívül egy lépést sem tett. Sőt fogadalommal kötelezte magát, hogy szabad választásaiban azt követi, amit tökéletesebbnek ismert. Naponként gyönt. Izzó hazaszeretete haláláig kísérte. Rejtett hősiességébe naplójegyzeteiből vett bő idézetek engednek bepillantást és a látottak csodálatba ejtenek.

Dr. V. B.

B. Elred rievalli apát könyve: A Lelkibarátság-ról. (Ford. dr. Henkey-Hönig Károly. Miskolc 1943).

Ahol ketten, vagy hárman összejönnek az Én nevemben, ott vagyok közöttük, — mondta az Úr. (Mt. 18—20). Az igazi barátságnak Krisztusból kell táplálkoznia és célja, gyümölcse pedig csak Krisztushoz való közelebb jutás lehet. Igaz jóbarátot találni sokak szerint lehetetlen, legalább is nehéz. A barátnak Ciceró szerint — alteregónak —, Horatius szerint — animae dimidiumnak — kell lennie. Mivel ilyen kevés van, innen a sok érdek, utilisztikus barátság, míg az igazi lelkibarátság, mint amilyen s al. Ferenc és Chantal Szt. Franciska között volt, vajmi kevés van.

A könyv írója misztikus magasságokban, Szentírás igazságaival alátámasztva tárgyal a barátság lényegéről, szépségeiről, áldásairól aktuális problémáiról. Eloszlatja egyesek ellenszenvét a lelkibarátság iránt. Nagy hozzáértés és sokévi tapasztalat érzik ki a mű minden sorából. A barátság fattyuhajtásai mellett (érdek, testi stb. barátság), mint egy hatalmas hegy emelkedik ki a maga szépségében és nagyságában a lelki barátság.

A páratlan szép, stilusos fordításban megjelent könyvet, a végén közölt rövid írói életrajz gazdagítja.

H. P.

Németh István: Adventi örömök.

Az «Adventi örömök» című nemesveretű elmélkedés, néhai Németh István, esztergomi spirituális szellemi hagyatékának egy része. A sajnos, olykorán elhunyt papíró hátrahagyott ihletett írásából valódi krisztusi emberbaráti szeretet árad és e kis munkájának minden sorát nagy keresztény eszmék fűtik át. Az «Adventi örömökben» a nagy Várákozás és szent Vágyakozás hangulata ejt varázsa. «Az Advent az élő és éltető vágyak ideje — fejezi ki magát találóan az író — és ilyenkor olyanok érezzük lelkünket is, mint a természetet. A fény küzd benne a sötétséggel és az utóbbinak igen nagy az ereje.» De az embereknek, «akik az Advent gyötrő, szétszakadni sehogysem akaró homályában élnek és már-már azt hiszik, hogy ennek sohasem lesz vége, hogy sohasem tisztul ki a láthatár és hogy sohasem jó a megszabadító Isten» (Gyéressy), Németh István kis adventi könyvének minden sora vigaszt hirdet, hisz közelg a felszabadulás perce, küszöbön a karácsonyi csoda, megszületik a Szeretet és többé nem hágy el sohasem! A szerző Advent négy szent hetét poétikus szavakkal elmélkeddi végig és megkapó színekkel ecseteli a szentséges várákozást a megváltó boldog beteljesüléséig. A könyv a Szalézi Művek jólismert népszerű és mindenkor szeretettel összeválogatott lelkiélet kis könyvei sorát öregbíti, amelyeket az olvasó is mindig előlegezett bizalommal fogad.

P. V.

Gerely Jolán: Majd ha asszony leszek. Korda kiadása. 1943. II. kiadás.

Gerely Jolánt már régen ismerjük. Eddig megjelent könyvei is csodálattal töltötték el bennünket. Egyesült bennük a meleg asszonyi lélek az édesanya aggódó tekintetével, a felkészült élesszemű pedagógus a megértő jóbaráttal. Leányok számára talán nem jelent meg magyar nyelven egyetlen olyan komoly írás sem, mint Gerely Jolán írásai. Gerely lélekbemártott tollal ír. Nem riad vissza az élet kemény, súlyos problémáinak fejtegetéseitől. És a legnehezebb kérdéseket is könnyedén, de erélyesen tárgyalja. Írásai között talán legkiemelkedőbb ez a könyve, amely könyörtelen éleslátással, de ugyanakkor a legmelegebb együttérzéssel veszi sorra a női élet legégetőbb kérdéseit. Nem olvas-tam érdekesebb, lekötőbb és tanulságosabb könyvet ebből a témakörből Gerely könyvénel.

A «Ha majd asszony leszek» két leánylélek életét tárja elénk levél formájában. Az egyik a csendes családi otthonból, az ideális fészekből kikerült lélek, aki Isten közelében él, magabizó, mert hiszen nevelése és hite biztosította számára a legmagasabb biztonság érzetét, aki azonban mégis mindent

Isten kezén keresztül érez. A másik modern családból került ki, csak felületességet látott, könnyű életszemlélettel került az élet sodrába.

Gerely a két fiatal leány levelezésében nemcsak a leányelkek problémáit világítja meg, hanem alkalmat talál arra is, hogy a két család képét bemutassa.

A veszélyes bakfiskorban kezdődő levelezés késő öregkorig tart. Átfut minden az «Őszi problémákig», sőt azon túl is. És kiterjed mindenre. Hihetetlen gonddal megírt könyv ez. Minden mondatának súlya van.

Beszél nevelési hibákról, divathóbortról, a leány- és asszonyi élet kis és nagy gondjairól. Erős kézzel mutat rá a válságokra és a ferde fogalmakra, amelyekkel a keresztény család vívódik, s amelyek még a «jó katolikus» lelkekbe is beférkőztek, sőt lelkiismeretfurdalást egyáltalában nem is okoznak.

A mélyen hívő és a felületes lélek megnyilvánulásain keresztül bemutatja nekünk Gerely az élet, a társadalmi szokások ferdeségeit. De bármiről beszél, egyetlen pillanatig sem használja a szatira fegyverét, hanem távol minden cinizmustól, szarkazmustól, egyszerű, meleg lélekkel mutatja az utat az új család, az Isten tenyerén nyugvó emberj élet felé.

Energikusan védelmébe veszi a család zárt életét és tiltakozik az ellen, hogy a családi élet titkait piacra, utcára vigyék, ahogyan azt ma nem egyszer láthatjuk.

Nem beszél csillogó szemekről, sem ragyogó karikagyűrűről, de annál többet a lélekről, a nagy titkokról, a súlyos problémákról, és nem hagy nyílt kérdést. Minden felvetett problémára kész a felelettel is.

Hálásan gondolunk Gerelyre, aki elképzelhetetlenül nagy szolgálatot tesz tollával a magyar, a keresztény családnak.

Könyvét nemcsak eladósorban levő leányok, de öszülő édesanyák, megfáradt családapák s nem utolsó sorban nevelők is élvezettel olvashatják. Sőt ajánlatos, hogy elolvassák, hiszen csak tanulhatnak belőle. *Sédy Rezső.*

P. Sinzig — P. Nagymányoky: Embersorsok a viharban. (Ferenes missziók kiadása).

Kelet felől vésztojásló vörös felhő közeleg és magában hordja mindazt a rémséget, amit csak pokoli gonoszság kiagyalhat. Az istentagadó véres bolszevizmus lélekrontó fertelmeiről már sokat irtak, ámde minden egyes írás, újabb borzalmakról rántja le a leplet és mindenkit rémülettel tölt el a gondolat, mi lesz akkor, ha nem könyv lapjairól — melyet elvégre minden pillanatban félre lehet tenni! — hanem öntapasztalásból ismerkedik meg a rémségekkel. Sinzig Péter ferences atya könyve hatásos propagandamunka a bolszevizmus ellen. Mesteri tollal ír le sorsokat a vörös viharban és a minden

képzeletet felülmúló komor jelenetek reflektorszerűen világítják meg a borzalmakat. A regény, a tűz és vérözönben fogant bolszevizmus születése idején játszódik le, amikor az emberélet kevesebbet ért a szamasznál és amikor gyilkosok, gonosztevők és a nép söpredéke vették át az uralmat. Előkelő családok pusztultak el irmagostul és alig-alig menekülhetett élő lény a vörös pokolból. A regény hősei — leírhatatlan szenvedések árán, — megmenekültek és a szenvedés nemessé edzette jellemüket. Az író megkapó színekkel ábrázolja hőseinek megtérését Istenhez és a katolikus hithez és a rettenetes, vértől cseppegő szörnyűségek leírása után, megnyugtató, keresztény áhitattal telített képek vigasztalják az olvasót. Manapság amikor a vörös veszedelem, fenyegető kísértetként ólálkodik közelünkben, P. Sinzig szép munkája talán aktuálisabb, mint valaha. *P. V.*

Erdey Ferenc: Praedixi vobis — Beltrami—Novák Csak akarnod kell! Békémet adom néktek!

A Szalézi Művek kiadásában megjelenő «Lelkiélet kis könyvei» könyvsorozatnak újabb három kötete látott napvilágot. E jólismert könyvgyűjtemény valóságos kincsesára a lelkiirodalom klenódiumainak és tagadhatatlanul hézagpótló szerepe jut az egyházi litteratúrában, hiszen a legkevesebb laikusnak van elég ráérő ideje és kellő előképzettsége az egyházi irodalom nagy filozófiai és teológiai munkáiba merülni, viszont a mai sivár időben éppen úgy megkívánja a lelki táplálékát, mint a testit. Az irodalmi «gourmandoknak» e tetszetős külsejű kedves könyvecskék nagy lelki gyönyörűségére szolgálnak, mert minden egyes esetben szakavatott tollal írt, egyházilag jóváhagyott munkát kapnak, még pedig — a mai körülmények között — igazán pottom összegért. E körülmény magyarázza meg a szalézi könyvecskék nagy kelendőségét és népszerűségét.

A három fentemlített könyv közül, elsőnek Erdey Ferenc «Praedixi vobis» munkáját kell kiemelni. A jeles papíró e könyvecskében az Angolkisasszonyok budapesti kápolnájában 1943 február 14-én tartott elmélkedéseit közli, amelyek — mint a szerző oly sok előző műve — az engesztelés jegyében fogantak. Az ihletett író lelkes buzgalommal, krisztusi szeretettel igyekszik hallgatóinak, — illetve most olvasóinak — lelkébe vésní az engesztelés magasztos eszméjét és a napjainkban annyira aktuális tárgy megvilágítására oly temérdek meglepő új szempontot állít fel és meggyőző érvet sorakoztat fel, valamint Szűzanyánk szerepét az engesztelés nagy munkájában annyira szemmeláthatóan domborítja ki, hogy nincs az az érdekesítő regény,

mely annyira magával tudná ragadni olvasóit, mint e katolikus szívből fakadó lelki olvasmány. Valóban nagyon üdvös, hogy nem csupán az aránylag kis hallgatóság épül Erdey Ferenc szép és költői gondolatain, hanem hogy a nagyközönségnek is alkalma nyílik betekintést nyerni a lelkiélet szívderítő világába.

A második munka külföldi író kiváló műve. Szerzője a korán elhunyt Beltrami András olasz szalézi áldozópap. A szerző könyvecskéjében bizonyítani akarja, hogy az életszentség, Isten szent kegyelme után, kizárólag az ember akarat elhatározásától függ. «Csak akarnod kell!» címet adta munkájának és száraz elméletek helyett, egész sereg szentet vesz elő és életük rövid vázolásával bizonyítja, hogy a szentség éppenséggel nem egyes kiválasztott egyén privilégiuma, hanem igenis mindenki felszárnyalhat az életszentség legszedítőbb magaslataira, ha szívvel-lélekkel akar és erős akaratától semmiféle akadály sem tántorítja el. «Szentek lehetünk minden körülmény és életállapot közepette, hisz az életszentség nem más, mint az Isten és az Egyház parancsainak hűséges megtartása, továbbá az állapotbeli kötelek hűséges teljesítése» — írja Beltrami könyve előszavában és tétele bizonyítására a szentéletű emberek sorából a legeltérőbb életkörülmények közé jutott szenteket válogatja ki és színes, érdekes ábrázolásban ecseteli metaformózisukat, bebizonyítva ilyképen, hogy minden életállapotban és mindenkinek könnyű az életszentség. És tarka egymásutánban vonul el az olvasó előtt az előkelő dáma, az egyszerű kereskedő, a kis cselédleány, a szegény földműves, a tizenöt éves pásztorleánya, a koldus, a portás, a szerzetes és sorra kerülnek, szemléltető példák keretében, az életszentség útjára tért nagybűnösök is. Az életrajzok, a könyv terjedelmét tekintve, természetesen csak röviddek és vázlatosak, de az író zseniális tömör vonásokkal domborítja ki tétele igazát bizonyító szempontokat. «A sátán — írja — kislelkűséggel és csüggedéssel kísért bennünket és el akarja hitetni velünk, hogy gyengeségünk miatt az életszentség számunkra lehetetlenség. Erre azt válaszoljuk, hogy a kegyelem segítségével minden lehetséges: mindent megtehetek azáltal, Aki engem megerősít. És igenis szentek leszünk, ha erősen tudunk akarni! Az erő nem más, mint akarat!» Sok jóindulatú, de gyenge embernek valóságos panacéa Beltrami buzdító könyvecskéje, melyet kitűnő fordításban kap kézhez.

«Békémet adom nektek!» címe a harmadik kötetnek. Szerzője rangrejtve marad, ámde a könyvnek minden sora elárulja a szakavatott tollat. Krisztus békéje jegyében írt elmélkedés-sorozatot kapunk, és

a mai irgalmatlanul vérengző világban, mi esik jobban a keresztény léleknek a krisztusi béke reményénél? A könyv szerzője meggyőzően fejtegeti, hogy lelkünk békéjét abban találjuk meg, ha önmagunkat teljesen átadjuk Isten szent akaratának. Ha pedig nyomasztó gondjaink idején szinte kimerült a bizodalunk, mert Isten mégsem hallgatta meg imánkat: ez a hitünk és szeretetünk próbaköve. Hiszek a szeretettedben — legyen meg a Te akaratod! A könyvecske szinte zsúfolt a legszebb elmélkedésekkel e tárgyról. Gyönyörűek például a Krisztus kínszenvedéseiről írt keresztúti gondolatok. Végigkísérjük az Urat tövises golgothai útján, vele szenvedjük kínjait, vele együtt halunk meg. A halálban elcsitul a lélek örök honvágya, az Istenel való végleges egyesülésének vágya... De az elmélkedési könyvecskének talán legmegkapóbb része az Ave Maria fejezet, mely a Rózsafüzér értelmét boncolgatja. «Szűz Mária imáját elég gyakran elmondja minden hívő, ámde a megszokás hatalma folytán, imája többnyire gépiessé, élettelenné válik. Olvassuk tehát figyelemmel végig a Szentolvasóhoz fűzött elmélkedéseket és hirtelen tündöklő fényben világosodnak ki lelki szemeink előtt a szent titkok és boldogan eszmélünk a Rózsafüzér isteni szépségére. A könyvecskében továbbá figyelemreméltó elmélkedéseket olvasunk a tisztaságról, bizalomról, vidám alázatosságról, egyszerűségről, lelki tisztánlátásról, boldog szabadságról, vidámságról, jóságról, nagylelkűségről, a krisztusi békéről, mely az örökkévalóság napján szenvedésnélküli boldogsággá, változatlan örömmé válik.» Az én békémet adom nektek — mondotta volt az Úr — nem úgy, mint a világ adja, adom én nektek!... (Ján. 14, 27.) Már a könyv tartalmának e rövid vázlatos felsorolása is világosan elárulja, mily nagy nyereséget jelent az olvasónak tüzetesen beléje mélyedni. Dr. H. J.

PÁLOS KÖNYVEK:

szép és olcsó

KARÁCSONYI

AJÁNDÉKOK

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Dr. Nádas Zoltán.
Stephaneum nyomda Budapest. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

BAROSS RÁDIÓNÁL:

vilánszerelési cikkek, rádiók, vill. háztartási cikkek.
TURUL izzóámpalákat.
VIII. ker. Baross-utca 48. szám.
Telefonszám: 131—219.

A FEHÉR BARÁT kiadóhivatala

Budapest, IX., Gönczy Pál-u. 2., III.

CAUSYTH-TABLETTA

Cyclohexatrienpyridinsul-
fosavas-pyrazolonszármazék

TERNAJGÓ-GYÓGYSZERTÁR

Szent Gellért gyógyfürdő.

*Nagyméltóságú
Méltóságos
Főtisztelendő
Nemzetes
Nagyságos*

KEGYTÁRGYAK, ZÁSZLÓK

OBERBAUER A. UTÓDA

Magyarország legrégebb
templomberendező és
zászlókészítő vállalatánál.

Budapest, IV. kerület, Váci-utca 41. szám.

Alapítási év 1863. □ Telefonszám: 183-344. szám.

úrnőknek — úrnak

Budapesten, környéken, vidéken

vezet

árban, minőségben, kiszolgálásban

KÖZTISZTVISELŐK SZÖVETKEZETE

1892—1943.

ELSŐ MAGYAR

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

hazánk legrégebb, legnagyobb biztosító intézete.

Alapítva 1857.ben.

Elfogad legméltányosabb feltételek mellett:

Életbiztosításokat, tűzbiztosítást, betörésbiztosításokat, üvegbiztosítást, jégbiztosításokat, szállítmánybiztosítást, autók biztosítását, baleset- és szavatossági biztosításokat, géptörésbiztosításokat, állatbiztosításokat.

FŰSZER- ÉS CSEMEGEÜZLET XI., Budafoki-út 47—49. sz.

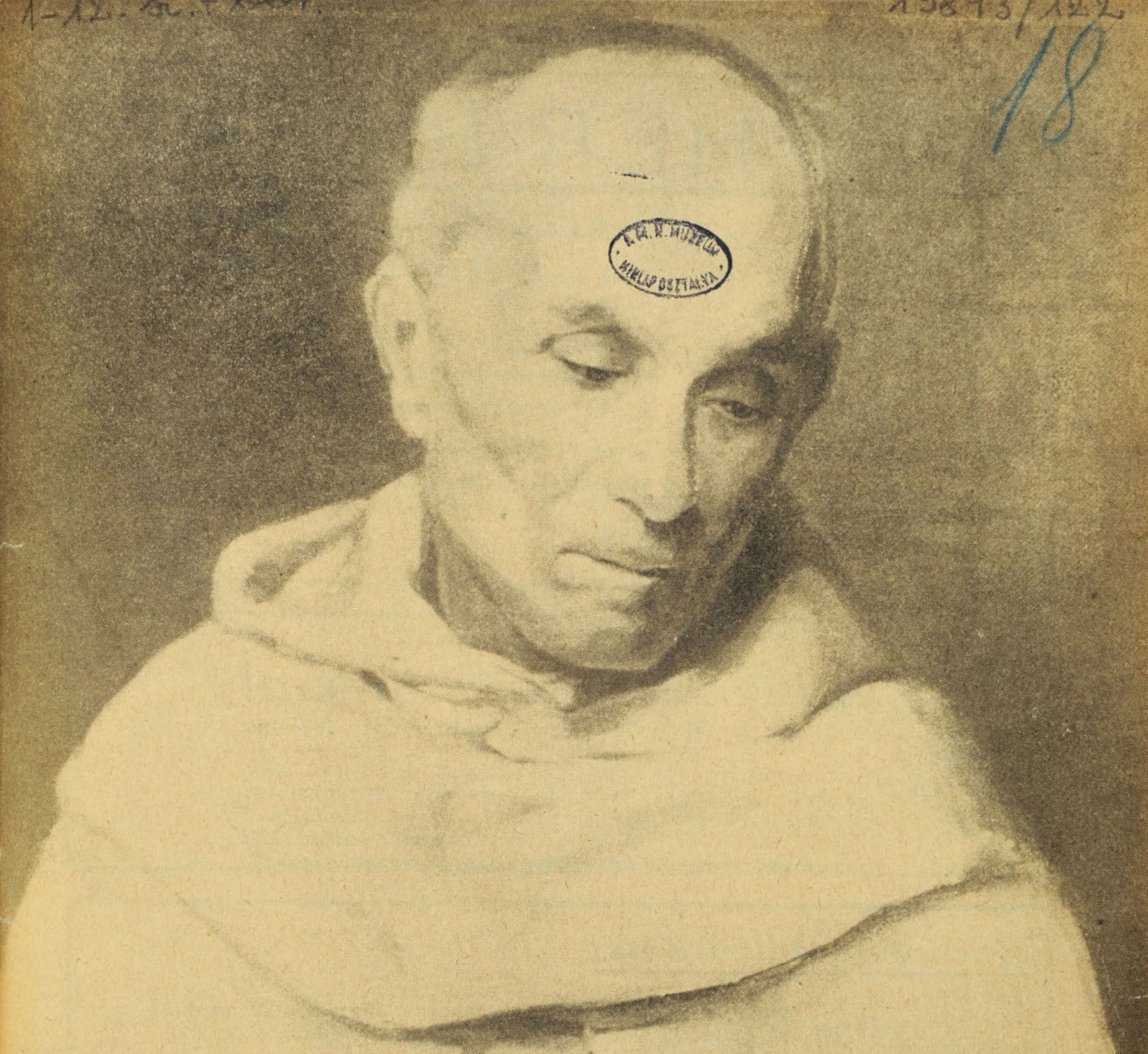
Telefon:
456—530

Naponta friss gyümölcs-, zöldségfélék. — Kiváló minőségű borok.
— Márkás likőrök. **KÖZSZÜKSÉGLETI CIKKEK ÜZLETE.**

1-12. sz. + ...

23873/122

18

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND HAVI FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: P. GYÉRESSY ÁGOSTON—FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. NÁDAS ZOLTÁN

TARTALOM: Dr. Nádas Zoltán: Jézus — Jézus Szentséges Nevének zsolozsmája (Pálos himnusz, Lengyel Rezső ford.) — P. Gyéressy Ágoston O. S. P.: Iézuska Édesanyja — Fráter Jácint Naplójából — P. Csellár Jenő O. S. P.: Remete Szent Pál — Karrer Ottó: Az ősi remeték és szerzetesek misztikája — Móra Gábor: A bítai apátúr ajándéka — Falbrecht Alce: Lelki levelek — Világegyház — Gyerekeknek — Pálos krónika — Könyvek.

VII. ÉVF. • 1. SZÁM

ÁRA • 60 • FILLÉR

1944 JANUÁR